

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
Ista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50.— D
mesečna 4.— „
Inozemstvo ce-
loletno 100 D.
Posamezne
številke se ra-
čunijo po 1 Din
Inserati
se računajo:
pol str. 350 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 25 p.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega sloven-
skega ljudstva!

Zakon in zakoni.

Sedaj, ko je šla narodna skupščina na počitnice za daljšo dobo in je s tem končano prvo zasedanje, ne bo odveč, če pogledamo na delo, ki ga je izvršila skupščina v svojem prvem zasedanju.

Glavna zakona, ki ju je sklenila skupščina, sta vojaški in uradniški zakon. Zato se bomo danes ustavili samo pri njih.

Kaj je zakon? Na kratko povedano: zakon je nek pravni stavek, ki nekaj zapoveduje ali prepoveduje. Ta pravni stavek rabi za to, da je veljaven, to: da ga sklenejo od naroda v to pooblaščenim zastopniki, da ga sklenejo po redpisih ustave, da ga glavar države odobri in da je po redpisih objavljen.

Ali smo mi Slovenci, Hrvati in Srbi en narod? Ne, tega več tudi Srbi ne trdijo, nasprotno, v znanem „Markovem protokolu“ se izrečno imenujejo zastopniki slovenskega naroda, hrvatskega itd.

Če bi hotel torej pri nas imeti kak sedaj sklenjen zakon svojo glavno lastnost, to je, da je zakon izraz ljudske volje, bi bilo potrebno eno ali drugo: ali smo vsi skupaj samo en narod — ali pa, če smo trije narodi, da sklenejo potem zakon zastopniki vseh treh narodov. Ker pa smo trije narodi, nima danes pri nas noben zakon ravno svoje glavne lastnosti, to je: zakon ni izraz volje narodov v Jugoslaviji! Kajti danes sklepajo zakone pri nas samo zastopniki srbskega naroda.

S tem je že povedano, koliko nomena ima pri nas danes parlamentarizem, kjer se glasovi samo štejejo in se slabša dva naroda, ki nimata za sabo vojaške moči, čisto navadno pritiskata na tla in sta dobra samo še zato, da plačata davke in dajeta vojake.

Vendar se dobijo pri nas še ljudje — res, da je malo takih — ki trdijo, da je bolje, da Srbi sami sklepajo zakone, prvič ker se samo Srbi razumejo na državo — in drugič, ker so Srbi dovolj pravični za vse!

Da bodo ti ljudje — in marsikateri drugi z njimi vred — vedeli, v kaki zmoti so, jim bomo to na kratko razložili.

Ali pomeni zakon — pravico? Ne! Zakon je vedno nekak dogovor, neka pogodba, v kateri se zaveže eden, to je tisti, ki ima več moči, a nima sam vse moči, da bi lahko nemejeno vladal nad slabejšim, kjer se torej zaveže močnejši, da bo dal nekaj pravic slabejšemu. Te pravice pa da močnejši samo zato, ker je v to prisiljen, ker bi drugače lahko prišlo do boja na življenje in smrt. Ne da jih torej prostovoljno, ali celo rad — da jih samo iz skrbi za svojo moč in svojo nadvlado. Tako lahko vidimo pri vsakem zakonu, če ga natančno pregledamo, kdo je bil takrat na vladi, ko se je zakon sklenil. Če n. pr. po pri nas veljavnem zakonu vzamejo očetu otroka, ki ga preveč pretepa, in dajo otroka v kako vzgojišče, mora oče nositi stroške za vzgojo. Če pa je oče toliko ubožen, da ne zmore teh stroškov — se kaznuje s poostrenim zaporom do treh mesecev. Če se torej z denarjem lahko kazen odkupi, je gotovo, da so delali ta zakon ljudje, ki so hoteli obvarovati bogatina pred zaporom.

Tako je pri vseh zakonih. Povsod se kaže, kdo je močnejši in kdo slabejši. In to je pri zakonih, ki se sklepajo z nekakim dogovorom med močnejšimi in slabejšimi. Kako pa izgledajo zakoni, ki jih dela močnejši brez pogaňanja s slabejšimi, kakor se to godi danes pri nas, to bo-

mo pokazali v par besedah na vojaškem in uradniškem zakonu.

Novi vojaški zakon predvideva tako visoke plače za oficirje, da bo imel poročnik po par letih več plače kot sodnik po dvajsetih letih. In vendar ima sodnik v obče mnogo višjo izobrazbo. Kako to? Radikali pravijo: vojak brani domovino. Dobro, ampak kdaj? V vojni seveda! Ali pa je takrat ne brani tudi sodnik, ali je takrat ne brani pred vsem priprošt vojak ki mora poleg tega v miru zastopati služiti in plačevati davke, da imajo oficirji visoke plače? Kje je tukaj razlog za te čezmerno visoke plače zlasti napram uradništvu? O, mi vemo dobro, kje je ta razlog. Srbi hočejo nasloniti svojo nadvlado nad Slovenci in Hrvati — če ne gre drugače — na oficirski stan. Kajti oni vedo, kako je vrgel na Bolgarskem Cankov s pomočjo oficirjev zastopnika kmetijskega naroda Stambolijskega. Ta zakon ni torej nič drugega kot novo sredstvo za vzdrževanje srbske nadvlade nad Slovenci in Hrvati. Oficir bo predvsem Srb, oficir bo dobro plačan, da bo zadovoljen in pripravljen iti proti vsakomur — kdor ne bo zadovoljen!

Zakaj pa so na drugi strani sklenjene tako beraške plače za uradnike — in so poleg tega od 1. oktobra da-

lje postavljene vsi uradniki 3 leta na razpoloženje, tako da lahko odpusti v teku teh 3 let vlada vsakega uradnika, neglede na to, koliko let je že v državni službi?

To pa je tako: uradnik bo sicer slabo plačan — ampak če bo postal radikal, bo dobil dovolj postrani. Kdor pa ne bo hotel postati radikal, ga bo vlada kratkomalo odpustila, kajti zato ima časa 3 leta! To se pravi, da upa vlada, da bo postalo počasi slovensko uradništvo radikalno, kakor so postali že radikali pri nas vodje komunistov in lažirepublikanske stranke. Radikali se zanašajo na denar in upajo, da bodo s pomočjo denarja spremenili počasi Jugoslavijo v — Veliko Srbijo! Ampak tukaj se radikali motijo, kajti pri nas imamo kmete in delavce, ki ne rabijo radikalnega denarja — naš slovenski narod, to je naš kmet in naš delavec! In naš kmet in naš delavec noče radikalnega denarja — on hoče svobodo, da bo vladal po svoji volji in se ne bo oziral na nobene migljaje ne od zgoraj ne od spodaj. On bo priznal samo tiste, ki jih bo sam volil!

Do tistih časov pa, dokler ne bo slovenski narod odločil sam o sebi, do tistih časov bo vsak zakon — pristo nasilje nad slovenskim in hrvatskim narodom!

Diplomatje.

Pretekli teden so se sešli v lepem rumunskem letovišču Sinaji ministri vnanjih zadev treh držav, ki tvorijo takozvano „Malo antanto“. Te države so Jugoslavija, Čehoslovaka in Rumunija.

Te države so sklenile med seboj vojaško zvezo, da se obranijo Madžarov, ki baje še vedno poskušajo dobiti nazaj one kraje, ki so jih po svetovni vojni dobili od Madžarov Čehi. Jugoslovani in Rumuni.

Strah pred Madžari je edina točka, ki imenovane tri države druži.

V vseh drugih točkah evropske politike pa je Mala antanta popolnoma needna, ker zasledujejo Čehi čisto drugačne politične in gospodarske cilje kakor n. pr. Rumuni in Jugoslovani.

Mala antanta je torej edina le v tem, česar noče. Ona noče obnove starega ogrskega kraljestva. Če na je treba povedati, kaj da te tri države pravzaprav hočejo, ne vedo povedati ničesar. V „diplomatskem“ jeziku pa imenujejo razlike v političnih ciljih „dosego sporazuma...“

LISTEK.

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

„Da, da,“ je potrdil brdovski župan Ivan Horvat, sključen stavec s pristriženimi sivimi brki, oblečen v modro sukno, ki je dotlej mirno sedel, držal z rokami oklenjeno palico in nepremično budil v dremajočega kodra, „da, gospod Štefan je vražja kri. To ve celo Prigorje, vedo pa tudi na oni strani Save Kranjci Jeseničani. Odkar je vzel našo gospodično Marto, se mešajo gospoda na Susjedu kakor piškurji.“

„Lahko je njemu,“ je opomnil rdeči suhač Matija Gušetič in smeje pokazal bele zobe kakor volk v šumi, „to je prav po gosposki in gospodi je dovoljeno vse!“

„Čul sem nekoč,“ je nadaljeval župan, „da je težko služiti dvema gospodoma, in naš vrat nam pravi, da ta beseda ne laže. Jaz se tukaj ubijam z županstvom že trideset let in Bog mi je priča, da večkrat tudi na tešče nisem vedel, ali sem možak ali baba, tako mi je po glavi šumelo od razne gospode. Ta vleče sem, oni tje, mi pa stojimo razpeti in od obeh plati pada po našem hrbtu.“

„Ne bojte se, dragi župan,“ se nasmeje Andrej, „odslej bo padalo samo z ene strani. Susjed in Brdovac sta last Madžara Batora. Stubico pa komandira moja milostna gospa. Midva z gospodom Puhakovičem bova za Heningovico samo od strani gledala, kako madžarske miši glodajo našo slanino. Midva sva tukaj samo na straži!“

„In kdo bo Batorov poverjenik?“ je vprašal Gušetič.

„In ti tega ne veš, šepasti moj Matija,“ je zaploskal gizdalin, „ali nisi še videl onega debelega Grge, gospoda Grge Dombroja, ki je prišel na mesto Jurija Svesvetičkega? Nekak Medžimurec je, ne ve se, ali Hrvat, ali Madžar, ali po trebulu se mu vidi, da tehta za pitnega vola. „Botra Kata,“ se je obrnil gizdalin proti ženi pod lopo, „pazite na svoje gosi, pure in prašiče, ker vam bo novi Batarov provizor snedel vse skupaj s perjem, puhom in ščetinami. Njegov želodec je prava farška bisaga. Pri moji veri, da nisem še videl kaj enakega. Ta dobri Grga pol dneva je in pije, pol dneva pa smrči, in namesto da bi s svojim šilastim perom pisal račune, maže svoje šilaste brke s smrdljivim lojem. To vam bo gospodarstvo, kakor da so kobilice prišle v Bukovac na žeganje!“

„Kaj pa je s starim provizorjem, gospodom Svesvetičkim?“ je vprašala nato Kata, žena Ilije Gregoriča.

„Vrag vedi, kaj,“ je odgovoril gizdalin, „veter ga je odnesel po noči brez sledu. Da je obohel, da mora v Zagreb — in kaj še vse. Saj vemo, kakšna čudna bolezen je v tem, če moraš ob zdravem telesu požirati bridke kapljice. Vendar pa vsega tega tudi ne razumem. Svesvetički je, vrag mu brke obrij, res kralj in ropal kakor kak razbojnik, toda vedno je delal za Batora in proti Heningovici, ki ga je imela rada kakor vrag srečo! In sedaj ga ravno Bator preganja. To so čudni računi, preveč zmešani za naše nore glave!“

„Bodi, kakor koli,“ je pripomnil Ilija, „to vem, da pod vašo gospodo kmetje ne bomo imeli ravno nebes, dobro pa je vendar, da je starega provizorja odnesla voda, ker je bil strašen razbojnik, ki nam je jemal naše ubogo

premoženje, kakor se mu je zdelo, ravno tako tudi njegova pomagata, Janko in Nikola.“

„Ah, res,“ je zaklical Andrej, „skoro bi bil pozabil povedati, tudi ta dva sta morala oboleti in iti s prejšnjim provizorjem v Zagreb.“

„Ali pa smo res na boljšem?“ se je vjedljivo nasmehnil Gušetič, „od dne do dne nam gre slabše. Kar zasadiš, pobere mraz, česar ne pobere mraz, odnese Sava, česar Sava ne odnese, pozoblje gosposki davek, česar ne on, pograbi provizor, in če si karkoli skril pred provizorjem, pa ti do zadnje drobtine sne požunska naklada. Ko je tvoje žito zrelo za srp, te pokličejo najprej žet gosposki klas; ko je čas za oranje, te žene županijski načelnik pod Ivanič ali Koprivnico kopat okope; ko bi bilo treba trgati grozdje, te ženejo v vojsko nad Turka in če prineseš celo glavo domov, pa najdeš prazen dom. Tako življenje je za vraga!“

„E, dragi Matija,“ se je nasmehnil Ilija in zavilal brke, „res je, kar si rekel; težko se živi in vsak kmet nosi svoje breme; Bog to ve, ali meni se vendar zdi, da si ti posekal več kozarcev ko Turkov in dobro bi bilo, če bi imel, dragi sosed, dlani nekoliko bolj ožuljene; potem bi ti mesečina ne gledala v streho in ne solnce v opanke.“

„Glejte no gospoda,“ je zaškrilpal z zobmi Matija in ošinil z očesom gospodarja; „kaj stane tebe, Ilijo, moj raztrgani plašč, nisi ga ti kupil; ali si zato kaj boljši človek, ker imaš novo slamo nad glavo? To in ono si res prigrisnil: toda pazi, boter, ni še tretjič k maši pozvonilo: tudi za tvojo kost se bo našel gosposki pes, moj žep pa je prazen, in kjer nič ni, tudi česar ničesar ne dobi. Ne hvali se, za nedeljo prihaja petek!“

(Dalje prih.)

„Dosegel se je popoln sporazum, se pravi torej, da merodajni gospodje omenjenih treh držav ali sploh ne vedo, kaj hočejo, ali pa da hoče vsak za sebe nekaj posebnega.

V eni točki pa so na konferenci v Sinaji le dosegli popoln sporazum. To pa se je zgodilo tako-le:

Ogri bi se radi iznebili plačevanja vojne odškodnine. Tega plačevanja bi se radi iznebili tako kako — so se ga iznebili Avstrijci, namreč z velikim mednarodnim posojilom. To posojilo bi bilo pa treba vknjižiti na prvo mesto, da bi dovolj držalo. Na prvem mestu so pa sedaj vknjižene vojne odškodnine. Če bi torej Ogri hoteli vknjižiti mednarodno posojilo na prvo mesto, bi se morali oni, ki imajo od Ogrov dobiti vojno odškodnino, umakniti s svojimi tirjatvami na drugo mesto. V praksi bi to pomenilo, da je Ogrska presta plačevanja na drugem mestu vknjižene vojne odškodnine, ker bo še na prvem mestu vknjiženo mednarodno posojilo težko plačevala.

Ko so Ogri pred meseci prvič poskušali, da bi Čehi, Jugoslovani in Rumuni šli s svojimi tirjatvami na drugo mesto, so imeli smolo. Ogre so sicer podpirali Angleži, toda na stran Male antante so se postavili Francozi in Ogri niso opravili nič.

Toda angleška politika melje počasi, pa gotovo. Angleški funt je težak in dober denar in Angleži imajo takih funtov precej. Za funte so se oglašili tekom časa na Angleškem tudi Čehi, tudi Jugoslovani, tudi Rumuni. Torej cela Mala antanta. Tedaj

pa so Angleži rekli: Umaknite se z vašimi tirjatvami na drugo mesto in dobili boste, kar prosite. Prej pa nič.

To je bila občutna brca za vse tri.

In zato so se sestali zastopniki vseh treh v Sinaji in pripovedali so drug drugemu, da je angleška brca jako čvrsta. In ko so to ugotovili, so izdali uradno poročilo o konferenci, kjer beremo, „da se je dosegel popoln sporazum.“ Tem besedam je treba dostaviti, da se je dosegel popoln sporazum o tem, da je angleška brca zalega in zato se je dosegel na nadaljnjih konferencah zopet „popoln sporazum“, da se je treba z vojno odškodninsko zahtevo umakniti na drugo mesto, če hočejo ali Čehi ali Jugoslovani ali Rumuni tudi videti kakšen angleški funt.

Konferenca v Sinaji je torej dokazala, da so naši vnani zastopniki zelo kratkovidni, da niso že prvič razumeli, da se je treba pritisku angleškega funta udati. Ker tega niso razumeli prvič, je prišla brca. Sedaj pa že razumejo, namreč sedaj, „ko se je dosegel popoln sporazum,“ da je angleška brca prav čvrste sorte.

In sedaj se bo zgodilo, kar so Angleži že od početka hoteli: Ogri bodo dobili mednarodno posojilo, ki bo vknjiženo na prvem mestu, Mala antanta bo tudi dobila — ali funte ali pa novo brco, to se še ne ve, mi se bomo pa še naprej ponašali z „najodličnejšo“ diplomacijo na cellem svetu...

Živela naša diplomacija!

„Jugoslavenščina“.

V „Trgovskem listu“ z dne 26. julija t. l. smo našli šestavek, ki je vreden ponatasa. Sestavek slove:

„Pred kratkim je zabavljali neki slovenski dnevnik nad popačenjem pristno slovenskih pošto-prometnih izrazov, ki so bili do sedaj uradno in med občinstvom v rabi, poštna uprava pa se je lotila „izenačenja“ tudi v terminologiji ter nadomestila v nekaterih slučajih prav dobre slovenske besede s čudnimi tujkami.

S hvalevredno vnemo je sicer ravnateljstvo pošt za slovensko ozemlje v dejstvu zagovarjalo ohranitev slovenščine ter jo rabilo vsekozi v uradnem poslovanju.

„Službeni list“ te oblasti se odlikuje v slovstvenem oziru s posebno dovršenostjo, kar je gotovo vsega priznanja vredno.

Da bi pa podrejeno uslužbenstvo in s tem tudi občinstvo se hitreje privadilo novi terminologiji, se je „Službeni list“ ustavil, uradne obvestitve bo pa prinašal belgrajski „Poštni Vestnik“, ki bo seveda ob enem skrbel, da se „uradna“ terminologija dosledno razširja. Da so izginili v poštno-uradnem slovarju domalega vsi pristni slovenski izrazi, je pri tej „izenačbi“ že precej umljivo, da pa jih oblasti siloma nadomestijo s tujkami iz neslovenskih jezikov, je pa pravcati zločin nad domačo književnostjo, kar nam očitno škoduje na ugledu.

Omenjeno uradno glasilo objavlja pred kratkim naredbo, ki govori o „lotanju na blehastih kanglah“. Kdo se potem še čudi napisom po belgrajskih ulicah, ki svedočijo: „herih-terška radnja“ ali „ovdje se reparirajo sparherdi“ itd.

Dnevne vesti.

Nova stranka na Hrvaškem. Vlada poskuša vsa sredstva, da bi Radiča na Hrvaškem spravila ob njegovo politično moč in mu omajala zaupanje, ki ga sedaj uživa pri hrvaških kmetih. Ker z grožnjami o „amputaciji“, s špijonskimi procesi itd. ni šlo, hoče sedaj proti Radiču ustanoviti „novo stranko“. Ta „nova stranka“ naj bi Hrvatje upognila pod belgrajsko komando. Za „novo stranko“ je pa treba ustanoviteljev in kaj pravite, kje jih je vlada dobila? Med kmeti? Niti enega! Kje pa torej? Med „inteligenco“ — kar je samoposebi razumljivo. Iz česar se vidi, da je tudi med hrvaško „in-

teligenco“ še precej take ljulike, kakor jo je na žalost še zelo mnogo med slovensko „inteligenco“.

Iz Kamnika smo prejeli sledeči dopis: V zadnji številki „Avtonomista“ je g. urednik odprl predal za razmišljanje o Radiču in njegovi politični taktiki. Naj tudi jaz svoje mnenje povem. Politična abstinenca je navadno škodljiva. To dokazuje tudi zgodovina. Zlasti Čehi so imeli v bivši Avstriji veliko izgubo, da so sedeli doma in tako pustili Nemcem prosto pot in voljo. Pa kakor ima vsaka stvar izjemo, jo ima tudi ta. Kajti naša država in naše državne razmere so nekaj čisto po-

sebnega. V današnjem slučaju je Radičeva abstinenca pametna. Letistim, ki presojaajo vso stvar s sedanjega stališča, brez ozira na prihodnost, se zdi pogrešena. Res, priznati moramo, da bi Radičev prihod kolikor toliko oslabil vladno moč in bi marsikatero breme, ki je sedaj padlo na prečanske kosti, izostalo. Kljub temu, da je današnja vlada precej svojeglava ter upošteva le to, kar pride iz vladnih krogov in opozicijo le omalovažuje, bi vendar ob Radičevem prihodu postala krotkejša. N. pr. v vojaškem odboru bi se dalo marsikaj doseči, skrajšanje vojaškega roka bi se brezdvoma dalo izvojevati. Tudi v finančnem odboru bi se ne unali tako krutih določb predložiti. Zbali bi se najbrže, da bi celo med srbskimi poslanci naleteli na hujski odpor. Vrh tega moramo upoštevati, da ima Radič precej spretnih in zmognih politikov. A vsi ti uspehi bi bili za Radiča malenkostni. Od vsega tega bi Radič ne imel posebnih koristi. Nasprotno veliko bolj je za njega, če lepo sedi doma in če belgrajska „čaršija“ še hujše pritiska prečansko paro. Čim bolj bo ljudstvo nezadovoljno, tem bolj bo volilna žetev bogata. Na to Radič tudi računa. Njegov cilj je odnesti kolikor mogoče veliko mandatov iz volilnega boja, najmanj pa toliko, da bo imela federalistična struja večino. Toliko pa tudi upa. V krajih, v katerih hoče postaviti svojo listo, ne kaže preslabo zanj. V Vojvodini, Bosni, Dalmaciji, bo precej dobra žetev. Ko se mu pa to enkrat posreči, je na konju. Potem je on odločilni faktor, s katerim morajo Srbi računati, kateremu se morajo umakniti ali pa vsaj skleniti sporazum, temelječ na pravičnosti in zaupanju. Za vse to dobro vedo Srbi in tega se boje. Kakor se sliši, jim volitve nič ne dišijo, ampak jih hočejo zavleči ne samo, da poteče volilna doba, ampak še dalje, dokler se bo dalo. Med tem pa še poskušajo na vse načine, kako bi se svojega hudega tekmeča iznebili. Sedaj pretijo z aretacijo, a stvar jim nič kaj ne gre od rok. Uvidevajo, da stvar ni tako enostavna. Radičeva politika ni ravno napačna. Njegovo geslo je: počasi, pa sigurno. Nespametni pa so tisti, ki gledajo le na hipni uspeh in katerim je skrb za bodočnost že prevelika modrost.

»Kje so bili avtonomisti takrat, ko je šlo za neodrešene brate v Primorju in na Koroškem?« — Tako se vprašujejo »Jutranje Novosti« in hočejo na ta način menda »dokazati«, da so izgube Primorja in Koroškega krivi — avtonomisti!!! Mi bomo pa postavili vprašanje nekoliko drugače in pravimo: »Kje pa so bili takrat centralisti, ki so imeli takrat v rokah vso vladno moč? Kje so bili takrat radikali, ki so bili tedaj in so še danes v vladi odločilna stranka? Kje so bili, a? To poglavje slovenske politične zgodovine je za takrat vodilne državne in takrat odločujoče stranke tako neprijetno, da bi za »Jutranje Novosti« bil mnogo boljši molk o vseh teh stvarih kakor pa mešanje in mešetarenje z nesrečno usodo Primorja in Koroške z našim notranjepolitičnim bojem.

Kmetje, posnemajte! Kakor znano, so po stanovanjskem zakonu trgovski prostori od zaščitne namene izvzeti in ravno tako stanovanja in lokali v novih hišah. Ti prostori so vsled tega zelo dragi, a kljub temu jih je težko dobiti. Zato jih jemljejo v najem navadno za daljšo dobo, za pet ali pa za deset let. Ker pa naša valuta ni stalna, škode pa nihče noče trpeti, ne gospodar in ne najemnik, se je udomačila navada, da sklepajo stranke tozadevne pogodbe na podlagi **dolarske cene**, to je v zlatu, plačljivo pa v papirju. Takih pogodb so sklenili v ljubljanskih odvetniških pisarnah že lepo število, in te pogodbe so pravomočne in veljavne. Ta primer naj posnemajo tudi kmetje pri svojih pravnih poslih, da ne bodo trpeli škode in da se izognejo ne-

številnim sitnostim in celo dragim pravdam. Zlasti priporočljivo je tako postopanje pri odmeri dedščinskih deležev. Če n. pr. gospodar oženi sina, izgovori navadno sebi užitek, ostalim otrokom pa določi njihove deleže, ki se vknjižijo. Krivično pa bi bilo, obremeniti novega gospodarja z velikanskimi svotami, ki jih ta ne bi mogel nikdar plačati, če bi se valuta nepričakovano dvignila. Ravnotako krivično bi bilo, prikrajšati sodediše, če bi valuta silno padla. Vsem takim neprilikom se da izogniti, če se določijo tozadevni zneski v zlati, najboljši v dolarski veljavi, kar pa mora biti v pogodbi seveda ugotovljeno. Če stoji naša nazadnjaška zakonodaja še vedno na stališču, da »krona je krona«, je to mogoče s stališča države čisto prav in v redu, s stališča pametnega in pravičnega gospodarstva pa ne in zato si morajo ljudje pač sami pomagati, kolikor si morejo, če se hočejo obvarovati občutnih zgub in očitnih krivic. Na sličen način se priporoča postopati tudi pri posojilih.

Odkod denar? Mnogi ljudje ugibljejo, odkod dobe razne vladne stranke toliko denarja, da ga lahko sipljejo kakor Antikrist. To je zelo lahko. Kdor je z vlado, dobi tudi kredit pri Narodni banki. Ta posoja denar po 6 ali 7 procentov. Od Narodne banke izposojeni denar pa se da »naložiti« s posojili na trgovce in industrije po 30 ali še več procentov. Razlika je torej prav znatna in zadošča navadno, da živi od nje prvič oni, ki dobi posojilo pri Narodni banki, in drugi stranka. Ta način »privrede« je popolnoma korekten in nihče ne more nikomur nič očitati.

Lepe slike. V demokratskem »Jutru« smo brali, da zbira demokratska stranka podatke o vseh mogočih umazanijah, ki jih je zakrivila vladajoča radikalna stranka. Sedaj bi bilo potrebno še, da bi tudi radikalna stranka začela zbirati razne umazanije, ki so jih zakrivila demokratje. Ti dve »sliki« bi bilo treba potem lepo natisniti in še lepše vezati in razposlati križem sveta kot sijajen dokument reda in poštenja v kraljevini SHS.

Naše naročnike na deželi, ki prihajajo po opravkih v Ljubljano, Celje ali Maribor, prosimo, naj se pri svojih morebitnih nakupih ozirajo pred vsem na one trgovce in obrtnike, ki oglašajo v našem listu. To so zavedni in odločni možje, ki jih slovenskega imena ni sram in take je treba podpirati, zlasti če prodajajo svoje blago po istih cenah in v enaki kakovosti kakor ga prodajajo njihovi manj zavedni in odločni trgovski tovariši. Naše naročnike prosimo, da ta naš poziv po možnosti uvažujejo.

»Igralnica na Bledu, se zapre.« Pod tem naslovom poroča »Slovenski Narod«: »Po poročilu belgrajske »Politike« sta finančni in notranji minister izdala ukaz **radovljiskemu okr. glavarstvu**, da zabrani nadaljno poslovanje lanske leto ustanovljene igralnice.« — Vprašamo: Čemu imamo potem **velikega župana v Ljubljani** in čemu vzdržujemo v Ljubljani **drago pokrajinsko upravo**, če minister občuje kar naravnost z okrajnimi glavarstvi?

Veliki župan ljubljanski. Dnevno časopisje je ta teden poročalo, da odstopi sedanji veliki župan »ljublanske oblasti« g. dr. Lukan. Dalje so poročali listi, da se je za to mesto oglašilo precej »prosilcev«, da pa vladi v Belgradu nobeden ni bil všeč. Imenovali so tudi različna imena raznih slovenskih političnih »pervakov«, ki bi radi imeli naslov »veliki župan«. — Mi te borbe za »velikega župana« enostavno ne razumemo. Kdo je danes »veliki župan« in kaj je? Nič in še enkrat nič! **Nekdaj** je bil deželni predsednik velik in vpliven gospod, ki je imel mnogo pravic in veliko moč. Današnji »veliki župan« pa nima druge moči in pravice, kakor da sme gospoda Pisaroviča predstaviti od okr. glavarstva v Čmornlju

k deželni vladi v Ljubljano itd. To je vse. Podpisati pa ne more nobene pisanja, kjer bi šlo le za pet fiekov vrednosti. Vse to je pridržano ministru v Belgradu. Plače pa tudi nima dosti boljše kakor jo ima dober mesarski pomočnik. Zato je nerazumljivo, zakaj se ljudje za »velikega župana« tako vlečejo. Od okolnosti, če bo g. Pisarovič služil v Ljubljani ali pa v Metliki ali če bo poslan iz Ljubljane v Kočevje, pa menda ni posebno odvisen blagor slovenskega ljudstva.

„Šta tražite?“ — Pod tem naslovom pripoveduje „Slov. Narod“ tole mično in poučno zgodbo: „Zgodilo se je, da je deželno sodišče v Ljubljani naprosilo pristojni srbski sud za opravek pravne pomoči. Svojo prošnjo je v Ljubljani sodnik napisal in odposlal seveda slovensko. Mine čas in prošnja priroba iz našega juga lepo nazaj s kratkim odgovorom: „Šta tražite?“ Dasi je ljubljanski sodnik „učinil“ svojo zaprosbo po predpisih naše ustave, vendar je takoj prijel za ponižno pero in v gladki vzgledni srbohrvaščini ponovil svojo uradno prošnjo. Poslužil se je brez vsake slutnje za ta dopis seveda pri nas običajne latinice. Mine zopet čas. In zopet pride iz Belgrada odgovor: „Šta tražite?“ — Pišite v srbskem jeziku! No, ljubljanski sodnik sede tretjič za mizo in zapiše svojo zaprosbo v zahtevani cirilici. Kak uspeh je s tem zadnjim poskusom za pravno pomoč dosegel, nam ni znano. Mi se omejimo le na trditve, da take justične operacije, take posamezne uradne liubeznivosti južnih uradov in njihovih reprezentantov prvič v naši državi niso dovoljne vzpričo ustavnih določil, ki veljajo za vse jugoslovenske sodnike. Drugič ne razumemo, kako da se more najti v srbskem delu naše države taka jezikovna nevednost. In tretjič upamo, da si bode justični minister in vsi, ki so poklicani za unifikacijo naše zakonodaje, justice itd., take slučaje nekoliko bližje ogledali, ker se sicer lahko kaj kmalu zgodi, da se sodnim zaprosbam slovenskih naših sodišč iz Belgrada in našega juga ne bode več vpraševalo „Šta tražite?“, marveč se sploh več ne bode odgovarjalo!“ — Tako počasi bo spregledal tudi „Slov. Narod“, kje tiči glavni vzrok vsega nezadovoljstva v državi in bo morebiti tudi on začel razumevati pomen boja za slovensko samostojnost.

Gospodarstvo.

Pomagajmo si sami!

Vsak gospodar stremi za tem, da svoj imetek množi. Ta želja je glavno gibalno vsega gospodarstva sploh.

Dve poti sta, po katerih skušajo gospodarji doseči svoj cilj.

Prva pot je pot varčnosti. Mali kmet, mali obrtnik in mali trgovec zbira in zbira leto za letom krajcarja za krajcarjem, da dokupi še eno njivico k svojemu posestvu, da si nabavi še en stroj in da svojo zalogo poveča. Ta pot je jako solidna, ampak dolga je in trnjeva. Je pa najbolj poštena.

Industrijska razstava v Mariboru. Samo še 15 dni je do otvoritve Industrijsko-obrtnih vzorčne izložbe v Mariboru. Priprave se razvijajo po določenem redu in vidno napredujejo. Ze v dosedanjih obrih, ki so razvidni iz predpriprav, se kaže, da bo razstava odgovarjala vsem zahtevam današnje dobe in bo nudila res pravo sliko obrti in industrije, zlasti v severnih delih naše države. Zastopana pa je obrt in industrija ne le iz Slovenije, temveč tudi iz ostalih krajev naše države, ker je Maribor najpripravnější kraj za prirejanje takih razstav. Na važnem prometnem križišču nudi najlepšo zvezo z vsemi kraji naše države in z inozemstvom. Zato tudi uspeh razstave ne bo izostal. Ze lanska razstava je v vsakem oziru krasno uspela. Letošnja pa je po svojem obsegu mnogo večja in popolnejša, poleg tega se obeta letošnja časa razstave krasno vreme, tako, da uspeh ne more izostati. Povsod vlada za razstavo veliko zanimanje. O tem pričajo številne prijave obiskovalcev iz vseh krajev, tako iz inozemstva kakor iz naše države. Ponovno opozarjamo vse na to razstavo, ki ne bo zanimala samo obrtnika, ampak vsakogar. Saj bo na razstavi zastopano tudi vrtnarstvo, razstava vin, gradbena razstava in umetniška razstava, tako da bo vsak obiskovalec prišel na svoj račun.

Vrednost denarja. Za 100 naših kron se dobi v Švici približno en frank in 45 centimov, 1 dolar je vreden okoli 380 kron, 1 lira pa približno 17 kron.

Žitne cene. V Vojvodini tržijo pšenico po 1460 kron, ječmen po 1172 kron, oves po 1200 kron, koruzo po 1140 kron, pšenično moko št. 0 pa po 2400 kron.

Čevlji z znamko „Peko“ domačih tovarov Peter Kozina & Ko. so priznani najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg št. 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

Ima stalno v zalogi vsako množino.

Družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

ne važnosti in to ne le za posameznike, ampak prevsem za javno gospodarstvo.

Kakor so razmere dane, je jasno, da mora Slovenija na eni strani začeti v agrarnem oziru z **intenzivnim** obdelovanjem zemlje, na drugi strani pa se mora industrijalizirati, da z delom zasluži to, kar zemlja premalo rodi. Za eno in za drugo je pa treba denarja, in ker denarja v deželi sami naenkrat ni dovolj, je treba iskati kredita. Toda kje in kako?

Mi smo bili doslej vajeni zanašati se v vsakem oziru na denarno pomoč **države**. Če so hoteli kje zgraditi cesto, so rekli: Mi damo že nekaj zraven, če da tudi država neka. Tako je bilo pri gradbi železnic, vodovodov, javnih poslopij, sploh povsod. Samo država in država.

Ta sistem državne pomoči pa je svetovna vojna uničila, kakor je uničila tudi še mnogo drugega. Pred svetovno vojno smo bili vajeni smatrati državo za nekaj večnega. Ni ga bilo zlepa človeka, ki bi si bil mislil, da more država razpasti! In vendar se je to zgodilo — svetovna vojna je podrila ves stari državni sistem.

To dejstvo je vplivalo porazno na **državni kredit**. Če je prej država razpisala kakšno posojilo, so se ljudje za take vrednostne papirje kar trgali — vsaj je bila država večna in vsaka izguba izključena. Danes pa, po žalostnih skušnjah z nesrečnimi vojnimi posojili, imajo ljudje za stokanje države po denarju gluha ušesa. Država danes nima nobenega kredita več. To je en vzrok nezaupanja do države. Pri nas v Jugoslaviji je pa še nekaj drugih vzrokov, ki ne govore ravno v prid državnega kredita. Povedali smo jih v našem listu že dostikrat, zato jih danes ne omenjamo več posebej.

Dejstvo je torej, da država nima kredita, kar pa kdo sam nima, tega tudi drugim dati ne more.

Kaj je torej storiti?

Izkušnja je pokazala, da je mno-

go trdnjša, stalnejša in zanesljivejša organizacija od države — **občina**. Države so trgali in razkosavali — občine pa so ostale cele in z njimi vred je ostalo tudi njihovo gospodarstvo, njihovo imetje in njihov kredit. In to je za Slovenijo silne važnosti.

Na mesto državnega kredita in „stare vere“ v državno pomoč mora **stopiti občina ali zveza občin kot prvovrsten gospodarski in kreditni činitelj na plan**. Tudi skupno delo privatnega ali zadržnega domačega kapitala se lahko opre na premoženjsko moč občin, kar bi naš kredit v svetu silno dvignilo. Mi v svetu danes nismo več tako neznani, kot smo bili pred vojno. K nam prihajajo tuji iz vseh mogočih dežel, tudi iz takih, ki imajo dovolj denarja in to dobrega, zlatega denarja. S pametnim in smotrenim delom mogoče ne bi bilo pretežko, zainteresirati tuji kapital za naše potrebe, ki bi se gotovo odzval, če bi dobil dovoljno jamstvo za pošteno porabo kapitala in za pošteno plačevanje obresti. Tuji ljudje danes vedo, da Slovenija ni Balkan in da je slovenska občina soliden plačnik in vester gospodar, in zato bi slovenske občine s svojim jamstvom mnogo prej in pod ugodnejšimi pogoji prišle do potrebnih nam kreditov kakor danes država žalibog brez kredita.

Le vzemimo praktičen primer: elektrarne. Brez te cenene gonilne moči je vsak industrijski napredek v Sloveniji izključen. S svojim denarjem pa mi teh dražih naprav ne moremo graditi. Država tudi ne, ker nima ne denarja, ne kredita. Kdo pa torej? **Občina ali pa teh več skupaj!** In prepričani smo, da ima tuji kapital še vedno več zaupanja v gospodarstvo in v red ki vlada v naših občinah kakor pa v nered, ki vlada v državni upravi!

V občinah in v njihovem rednem gospodarstvu leži za Slovenijo **ogromen kapital in stvar pametnih mož je, da najdejo način, kako ta kapital dvigniti in izkoristiti.**

Nogavice

vezenino, sukanec Trident in veriga, naramnice, D. M. C. prejca jedilno orodje, žlice, vilice, nože, glavnike itd. priporoča veletrgovina

OSVALD DOBEIC, Ljubljana,
Sv. Jakoba trg 9.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

GUMI

obročke za Rex in Wecksteklenice, sesalke za otroke, vinske in vodne cevi, pnevmatiko za kolesa kakor vse druge higijenične, tehnične gumi izdelke kupite najceneje pri gumi specialistu

M. I. Nerat

MARIBOR, SLOVENSKA ULICA št. 12.

Raznovrstna kleparska, vodovodno inštalacijska in kotlarska dela izvršuje najhitreje in zanesljivo po konkurenčnih cenah

Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev in kotlarjev

v LJUBLJANI, Kolodvorska ulica št. 18.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh
kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločvine.

Papir

pisemski, svilen, krep, ovojni, havana, kuverte, noteze, vpisalne knjižice pisarniški, trgovski, konceptni in razglednice na debelo pri

OSVALD DOBEIC, Ljubljana
Sv. Jakoba trg št. 9.

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg 21.

priporoča po nizkih cenah svojo zalogo **damskih slamnikov** in **klobukov**.

V Bohinj!

V najlepši legi ob Bohinjskem jezeru se nahaja **hotel Sv. Duh** s 30 opremljenimi sobami in novo vpeljano električno razsvetljavo v sobah. Čolni in kopališče na razpolago. Izvrstna kuhinja. Postrežba točna in solidna. Cene zmerne.

Za mnogoštevilen obisk se priporoča

Feliks Seljak, hotelir.

Jermena

za cepe in za čevlje, kože, biče, bičevnike, razne krtače, čevljarsko prejo in papirnatih vrečice nudi po najnižjih cenah

OSVALD DOBEIC,
Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

FR. SLOVNIK

Ljubljana, Stari trg 2.

priporoča po najnižjih cenah svojo zalogo izgotovljenih oblek in manufakture.

Obleke po meri se točno izvršujejo.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17.

SPREJEMA: V življenjskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji. V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju strelji in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

PODRUŽNICE: Sarajevo, Vrbanja ulica 4; Zagreb, Koroševa ulica 15; Celje, Breg 33. Glavna poverjeništa: Osijek, Split, Subotica, Hercegovska ulica 2.

Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo. Ceniki in pojasnila z obrat. pošto brezplačno.

Papirna trgovina IVAN BAJŠER

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2.

ima v zalogi

razne pisarniške in šolske potrebščine, poslovne knjige, pismeni, trgovski in uradni papir vseh vrst, po konkurenčnih cenah.

Viktor Šober

Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 4.

Trgovina špecerijskega blaga, moke, žganja i. t. d. Cene nizke, postrežba točna.

Kupujem vsakovrstne deželne pridelke.

Čistilo

(krema) kakor Ilirija, Jadran, C. in M. Cipulin, ličilo, mast za usnje, črnilo, olje za šivalne stroje, pečatni vosek, dišeče milo kupite najceneje pri

OSVALD DOBEIC, Ljubljana,
Sv. Jakoba trg 9.

IVAN SAX, Ljubljana

Stari trg št. 8,

priporoča svojo trgovino manufakturnega blaga in obleke domačega izdelka po najnižjih cenah. Izdeluje tudi obleke po naročilu!

BRATA BRUNKOLE

d. z. o. z.

Ljubljana, Židovska ul. 5.

Priporoča se cenjenemu občinstvu na novo otvorena konfekcija za dame in gospode. Modni salon. Naročila po meri se sprejemajo. Konkurenčne cene. — Postrežba solidna!

Lepota!

Ako hočete imeti lepo, nežno lice uporabljajte dika lilijino kremo, katera odstranjuje razne izpuščaje na koži. Prepričajte se in naročite po pošti. Drogerija **ANTON KANC**, Ljubljana.

Za zobe.

Na Vas je ležeče, da varujete svoje zobe propadanja. Tu so naštetih oni preparati, ki so najboljši za negovanje ust in zob.

Prašek dr. Huthena, bel kakor sneg.

Alem prašek, posebno za ka-dilce, da so zobje izredno čisti in beli.

Adoform pasta za zobe, nena-domestljiva s svojim ugodnim tekom in osvežujočim svojstvom. Ta pasta beli zobe, ter po njej ves dan ostane v ustih ugoden duh.

Aseptin voda za usta nekoliko kapljic na pol čaše vode služi za izpiranje ust, jači zobe in zobno maso osvežuje dihi in nas varuje raznih infekcij, ako se stalno uporablja. Dobiva se pri

„Uran parfumerija“
Ljubljana, Mestni trg II.

Ivan Pakiž

Ljubljana, Stari trg 20.

Velika zaloga stenskih ur in budilk, svetovno znane tovarne „Junghans“. Vsakovrstne precizne švicarske žepne ure, izbira zlatnine, srebrnine in jedilnega pribora.

Perilo

čevlje

klobuke

ter razno modno in galanterijsko blago kupite najbolje pri

Jakob Lah,
MARIBOR, GLAVNI TRG ŠTEV. 2.

Najboljša

kolesa, pnevmatiko

in vse dele koles nudi po originalnih cenah zastopstvo tvrdke J. Gorec

M. R. Plevel,
PRESKA pri MEDVODAH.

Obrtna banka v Ljubljani.**VABILO****na podpisovanje delnic.****III. emisija delnic.**

Izvršuje sklep Občnega zbora delničarjev **OBRTNE BANKE** v Ljubljani, z dne 18. IV. 1922 sklenili je v to pooblaščen upravni svet na temelju odobrenja ministarstva za trgovino in industrijo št. VI 3417 ddo 30. junija 1924 provesti zvišanje delniške glavnice od Din 1,250.000—

na Din 2,000.000—

z izdajo 15.000 novih delnic po nominalni Din 50— v skupnem znesku Din 750.000— pod sledečimi pogoji.

1. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na vsaki 2 stari delnici 1 novo po kurzu Din 50— prištevši Din 7.50 za stroške in obresti za komad. Plašči starih delnic se imajo pri podpisovanju predložiti v svrhu odkolekovanja.
2. Ostalih 2500 delnic je na razpolago delničarjem oziroma novim subskribentom po tečaju Din 55— prištevši Din 7.50 za stroške.
3. Delnice participirajo s polovico kupona na čistem dobičku za leto 1923.
4. Subskribcija se vrši v času od 15. julija do 15. avgusta 1923 pri Obrtni banki v Ljubljani in njenih podružnicah v Ljutomeru, ter pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah v Celju, Mariboru, Ptuj, Brežicah in Kranju.
5. Kurzni dobiček, ki nastane iz izdaje novih delnic, se po odbitku vseh stroškov in pristojbin pripiše rezervnemu zakladu.
6. Pravico repartitije si pridržuje upravni svet in se za nedodeljene delnice vplačani zneski vrnejo s 6% obrestmi.
7. Za uspeh te emisije jamči poseben sindikat.

Upravni svet Obrtne banke
v Ljubljani.